

ДИДАКТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ БЛОГУ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Г. Ф. Драненко, Д. А. Руснак

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У статті розглядаються дидактичні властивості блогу в організації навчання французької мови студентів мовних спеціальностей. Уточнено особливості застосування блог-технологій у навчанні іноземних мов та представлено власний блог для навчання студентів французької мови.

Ключові слова: блог, дидактичні властивості, французька мова.

Г. Ф. Драненко, Д. А. Руснак. Дидактические свойства блога при организации обучения французскому языку студентов языковых специальностей. В статье рассматриваются дидактические свойства блога при организации обучения французскому языку студентов языковых специальностей. Уточнены особенности использования блог-технологий в процессе обучения иностранным языкам. Представлен собственный блог для обучения студентов французскому языку.

Ключевые слова: блог, дидактические свойства, французский язык.

G. Dranenko, D. Rusnak. Didactic characteristics of blog in organization of the French language study for high school' students. The article analyses the didactic characteristics of blog in organization of the French language study. Particularities of using the blog-technologies in the foreign language learning process have been determined. One's own blog of French language learning has been presented.

Key words: blog, didactic characteristics, French language.

Модернізація структури та змісту мовної освіти в Україні підвищує вимоги до організації навчання іноземних мов студентів мовних спеціальностей. У контексті реалізації цих вимог особливої уваги набуває питання застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій як засобу забезпечення якісного комунікативного, соціокультурного і мовного розвитку студентів відповідно до чинних нормативних документів у галузі вивчення іноземних мов (ІМ) у вищих навчальних закладах (ВНЗ).

У навчанні ІМ використання інформаційно-комунікаційних технологій пов'язується насамперед із Інтернет-технологіями двох поколінь: *Веб 1.0* та *Веб 2.0*. Інтернет першого покоління, який умовно називають *Веб 1.0* – це веб-сайти та веб-сторінки, створені кваліфікованими фахівцями. Користувач не може змінити зміст сайту, це може зробити тільки його власник. Інтернет другого покоління, *Веб 2.0*, характеризується тим, що більша частина контенту (або змісту) створюється не його власниками, а звичайними користувачами. *Веб 2.0* – це платформа соціальних сервісів і служб, що дозволяє широкому колу користувачів мережі Інтернет не лише одержувати інформацію, а й бути її творцями і співавторами [2; 4; 5].

Таким чином, на відміну від *Веб 1.0*, який виступає лише засобом отримання інформації, платформи *Веб 2.0* є посередниками між користувачами в процесі їх соціальної взаємодії. З огляду на цей факт, *Веб 2.0* відкриває перед вищою освітою широкі можливості використання електронних ресурсів у навчальних цілях. Зокрема, Філатова Г.В. зазначає, що у викладанні ІМ цінність соціальних мереж полягає в актуалізації комунікативних аспектів навчальної діяльності, в оптимізації керування процесом удосконалення іншомовної комунікативної компетенції студентів завдяки роботі з автентичними мультимедійними матеріалами у позааудиторний час [6].

До *Веб 2.0* можна віднести такі технології: *блог* (Blog), *вікі* (Wiki), *вебквест* (WebQuest), *подкаст* (Podcast), *Флікр* (Flickr), *Ютуб* (YouTube) тощо. Як показує аналіз методичних публікацій за останні роки (Азімов Е. Г.; Бецько О. С.; Полат Е. С., Бухаркіна М. Ю.; Сисосєв П. В.;

Євстигнєєв М. М.; Філатова Г. В.; Черній Г. В.; Тітова С. В.; Шаманська Р. М. та ін.), найбільш ефективними для оптимізації процесу навчання ІМ студентів мовних ВНЗ виступають блог-технології завдяки таким дидактичним якостям, як простота у використанні та доступність, ефективність організації інформаційного простору, інтерактивність і мультимедійність, надійність та безпека.

Зазначимо, що блог (від англ. blog, web log – “мережевий журнал або щоденник подій”) – це особистий веб-сайт, укладений у формі журналу або щоденника [7; 8; 9]. Основний зміст блогу складають регулярні записи, зображення або мультимедіа. До кожного запису можуть додаватися коментарі інших людей, що створює дискусію з приводу тієї чи іншої теми. Сукупність цих записів утворює хронологічну структуру блогу, в якій останній запис завжди відображається на початку, а перший – в кінці, тобто в зворотному порядку. Проте, незважаючи на очевидні переваги для навчального процесу [6, 7, 8, 9], блог-технології ще не набули широкого використання у практиці навчання, зокрема питання застосування сучасних блог-технологій у навчанні французької мови студентів мовних ВНЗ не було предметом широкого обговорення в науковій літературі.

Отже, **актуальність** обраної нами теми полягає у нових можливостях оптимізації процесу навчання ІМ завдяки використанню блог-технологій відповідно до головної мети сучасної системи освіти – навчити студента вчитися. Принципи функціонування соціальних мереж дозволяють викладачу створити особливе навчальне середовище, звичне для багатьох сучасних студентів – користувачів Інтернет; дають змогу здійснити оптимальну організацію самостійної роботи студентів, адаптувати процес отримання нових знань до їхніх індивідуальних особливостей; надають можливості збагачення та постійного оновлення змісту навчальних матеріалів.

Метою цієї статті є *уточнення і обґрунтування* особливостей застосування блог-технологій у навчанні ІМ та *презентація власного досвіду* використання авторського блогу “*Dranenko pour les étudiants*” (“*Драненко для студентів*”) [10] для формування комунікативної компетентності студентів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Насамперед, розглянемо переваги використання блог-технологій у навчальному процесі. Фахівці класифікують блоги (або веб-журнали) за такими ознаками [3]:

- *За автором/авторами*: особистий (ведеться від імені однієї особи), “прозорий” (ведеться від імені невідомої особи), колективний (ведеться групою осіб за правилами, визначеними автором веб-журналу), корпоративний (ведеться працівниками однієї організації).

- *За типом інформаційних даних*: текстовий, графічний, аудіо-, відео- та комбінований блог.

- *За змістом*: авторський (публікації належать автору блогу), моніторинговий (автор публікує розробки інших авторів за їхньою згодою), блог-циткування (розміщуються цитати з інших блогів).

- *За технічною основою*: використання власної веб-платформи, використання веб-сервісу, використання мобільного блогу.

- *За рівнем доступу*: вільно доступний (будь-хто може переглянути та додати власний коментар), з обмеженою доступністю (блог можуть переглядати лише ті користувачі, яким його автор надав доступ).

У навчальному процесі веб-журнали почали використовуватися з 2005 року [7]. В обігу з’явився термін “академічний блог”, під яким розуміється веб-журнал, створений для навчальних цілей [7; 9]. Академічні блоги поділяються на три типи: персональний блог викладача, блог академічної групи та персональний блог студента.

Особливими характерними ознаками академічного блогу виступають :

1) *Простота створення*. Однією з головних відмінностей блогу від традиційного веб-сайту є простота у створенні. Щоб створити свій блог не потрібно володіти спеціальними навичками програмування. У веб-просторі мережі Інтернет можна скористатися такими сервісами веб-журналів: <http://blogger.com>; <http://www.ning.com> або <http://wordpress.com>

2) *Швидкість оновлення інформації*. Інформацію на блозі можна постійно оновлювати. Крім того, всі записи архівуються, а пошук в архіві здійснюється за допомогою ключового слова чи дати. Зворотний хронологічний запис архіву дає змогу читачам визначити найновіші записи, зроблені з часу їх останнього відвідування блогу.

3) *Мультимедійність*. Інформація на блозі може бути представлена у різних форматах: текст, графічні зображення, аудіо- та відеофайли.

4) *Інтерактивність*. Завдяки можливостям залишити свій коментар, висловити свою думку блог виступає інтерактивним засобом спілкування між викладачем і студентами.

5) *Доступність*. Блог може бути відкритий для всіх користувачів Інтернету або тільки для певної групи студентів.

6) *Гіперпосилання* як засіб зв'язку з іншими блогами або веб-сайтами. Завдяки гіперпосиланням читачі можуть безпосередньо переходити до інших ресурсів.

Відповідно до характерних ознак блогу виділимо такі його дидактичні властивості, що представляють інтерес для навчання ІМ у ВНЗ:

- Створювати “інформаційно-навчальне середовище” [1] як динамічну систему, що становить цілісну сукупність освітніх ситуацій, які змінюють одна одну (функція швидкого оновлення навчальної інформації);

- Надавати навчальну інформацію у різних форматах (функція мультимедійності);

- Організовувати пошукову роботу студентів (функція гіперпосилання);

- Організовувати або продовжувати розпочату на занятті дискусію, обмінюватися думками за темами навчальної програми тощо (функція інтерактивності та доступності);

- Розвивати ініціативу та творчі здібності, зокрема стимулювати створення писемних висловлювань студентів з подальшим розміщенням їх у веб-журналі тощо (функція швидкості оновлення інформації);

- Створювати умови для самоосвіти: стимулювати пізнавальну діяльність студентів, мотивувати їхню самостійну навчальну роботу, підтримуючи контакт зі студентами у позааудиторний час (всі функції в комплексі).

Дидактичні функції та властивості блог-технологій стали підґрунтям для створення авторського блогу “*Dranenko pour les étudiants*” [10].

За представленими вище ознаками йдеться про *авторський, комбінований, вільно доступний академічний блог викладача*. Розглянемо детальніше його структуру та методику управління.

Структура блогу. Сторінки блогу розподілено за такими рубриками (рис. 1):

1. *Навчальні дисципліни*; 2. *Наукова робота студентів*; 3. *Навчально-методичні поради*; 4. *Виховна робота*; 5. *Організаційні питання та повідомлення*.

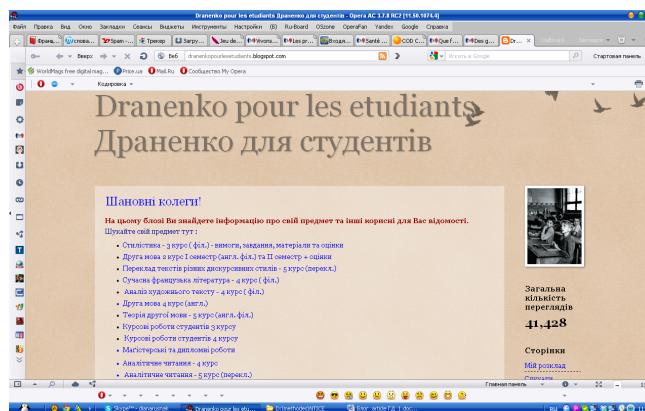

Рис. 1. Структура блогу “*Dranenko pour les étudiants*”

Рубрика **“Навчальні дисципліни”** є найбільш важливим компонентом блогу. Вона складається зі сторінок, які мають назву конкретної навчальної дисципліни (лекційної або практичної). Наприклад, сторінка курсу **“Стилістика французької мови”** містить такі відомості:

- Вимоги до студентів з дисципліни (питання для іспиту, структуру екзаменаційного білету, критерії оцінювання);
- Список навчально-методичної літератури;
- Зміст курсу, розподілений за датами занять із зазначенням домашніх завдань;
- Приклад мовно-стилістичного аналізу художнього тексту;
- Вправи для самостійного виконання (інколи із залученням іконографічних та аудіовізуальних документів);
- Текст навчально-методичного посібника для самостійного опрацювання;
- Текст лекційного матеріалу (рідко, за умови неможливості викласти матеріал протягом аудиторного заняття).

Сторінка **“Основна мова”** містить тексти диктантів для самоперевірки, додаткові тексти (переклади художніх текстів, байки з посиланнями на їх аудіозапис) та інші допоміжні матеріали. Так, на блозі студенти можуть отримати інформацію щодо методики опрацювання публіцистичних текстів (це методика **“активного читання”**, текст-приклад, вправи, допоміжні таблиці тощо) (рис. 2). Технічні особливості, пов’язані із застосуванням комп’ютера, дозволяють розмістити на блозі файли у різних форматах. Наприклад, на сторінці курсу **“Міждисциплінарні підходи до аналізу тексту художнього твору”** студенти можуть скористатися відбитками франкомовних критичних джерел, відсутніх в університетській бібліотеці (наприклад, Roland Barthes **“La mort de l’auteur”**).

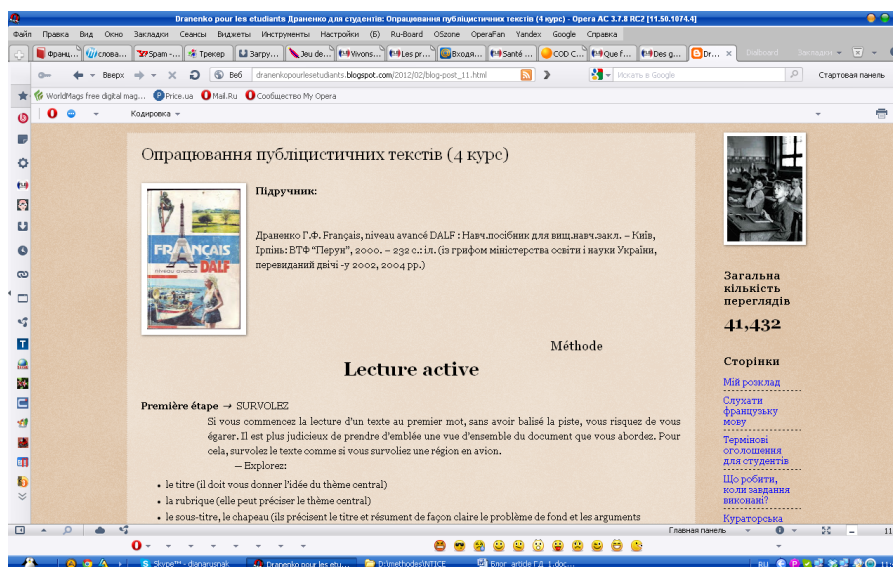

Рис. 2. Сторінка блогу, яка представляє методику опрацювання публіцистичних текстів

Достатньо ефективним є використання матеріалів в електронній формі в процесі підготовки наукової роботи студентів, незафіксованої у навчальному розкладі. Сторінки **“Курсові роботи студентів 3 (4) курсу”** та **“Магістерські роботи”** містять не лише методичні вказівки щодо змісту роботи та її оформлення, тематику, план, мету, завдання для наукових робіт студентів, а й графік опрацювання наукових джерел та написання певних розділів наукових розвідок,

що дає змогу викладачеві організувати регулярну роботу студента над курсовою або магістерською роботою та забезпечити постійний зв'язок зі студентом, а отже, вчасний захист його наукових результатів. Наприклад:

Таблиця 1

Організація роботи студентів над курсовими та магістерськими роботами

	<i>Етапи роботи над курсовою роботою</i>	<i>Термін виконання</i>	<i>Виконано (дата)</i>
1	Осмилення теми, визначення плану наукової роботи та її етапів	1-10-2012	1-10-2012
2	Складення бібліографії (з теорії та методики дослідження)	19-11-2012	
3	Опрацювання теоретичних джерел (конспект, комп'ютерний набір): особливості перекладу художнього тексту (для вступу); способи перекладу французьких дієслівних часів та способів (перший розділ).	19-11-2012	
4	Опрацювання теоретичних джерел (конспект, комп'ютерний набір): явище Нового Роману, стильові принципи авторського письма А. Роб-Грійє та формально-змістові характеристики роману "Джін, або Червона калюжа на розбитій бруківці"	17-12-2012	
5	Робота з матеріалом дослідження (читання оригіналу, вибірка прикладів, зіставлення з перекладом)	28-01-2013	
6	Підбиття підсумків практичної частини роботи. Комп'ютерний набір практичної частини (другий розділ).	18-02-2013	
7	Редакція розділів головної частини	4-03-2013	
8	Написання вступу та висновків, технічна редакція роботи	18-03-2013	
9	Підготовка усного виступу на захисті	25-03-2013	
10	Допуск до захисту та захист курсової роботи	04-04-2013	

Навчально-методичні поради, розміщені на блозі, стосуються, зокрема, головної мети викладача кафедри – навчити студента французької мови. Одне із завдань блогу – полегшити студентові технічну сторону самостійної роботи над опануванням мовних та мовленнєвих явищ. Недивно, що гіпертекст-посилання на різноманітні інтернет-словники користуються неабияким попитом у студентів, адже вони дозволяють швидко знайти значення, переклад, приклади вживання та синоніми певного французького слова у фахових джерелах. Крім того, блог містить поради з аналізу художнього тексту – вправу, які виконуються студентом протягом трьох років навчання на заняттях з основної мови. Слід додати, що тут подано також рекомендації викладача щодо літератури: інформація про новинки українських видавництв з посиланнями (критична література, переклади творів французької літератури) допоможе студенту сформувати свою власну філологічну бібліотеку.

Компоненти виховної роботи наявні у змісті кількох сторінок. Сторінка "**Цікаве**" містить матеріали цивілізаційного характеру, які сприяють формуванню соціокультурної компетентності студентів. Сторінка "**Actualité culturelle**" знайомить студентів із культурними подіями, пов'язаними із Францією. Сторінка "**Артефакт тижня**" пропонує щотижня іконографічний документ для роздумів. Сторінка "**Кураторська година**" містить статті з різноманітних тем, які стануть студентам у пригоді в їхній позааудиторний час (приміром, застереження при пошуку роботи або відомості про здорове харчування). Деякі запропоновані на цій сторінці матеріали покликані спричинити роздуми на тему загальнолюдських цінностей та поведіння у суспільстві. Сторінка "**Quoi du neuf?**" має більш інформативний характер, оскільки містить інформацію про важливі події, які відбуваються у світі та стосуються студентів ЧНУ (наприклад, резолюція Юнеско щодо внесення університетської резиденції до світової культурної спадщини).

Рубрика **“Що робити, коли завдання виконані?”** містить цікаві посилання на сайти, де розміщені новини соціально-політичного життя України та Франції як українською, так і французькою мовами, а також фахові сайти з літератури та перекладознавства. Студентам запропоновано також сайти, які дозволяють слухати радіопередачі та дивитися телебачення французькою мовою онлайн. Адреси французьких бібліотек пропонують величезну кількість франкомовних джерел в електронному вигляді та з різноманітної тематики.

Важливою функцією блогу є вирішення організаційних питань, зокрема при роботі зі студентами заочної та індивідуальної форм навчання, а також екстернату (рис. 3). Повідомлення, розміщені на блозі, містять також відомості про оцінювання (вимоги та оцінка результатів роботи студентів). На сторінках-повідомленнях студенти можуть почерпнути інформацію про стипендії уряду Франції та різноманітні конкурси, в яких вони можуть взяти участь для підвищення свого фаху.

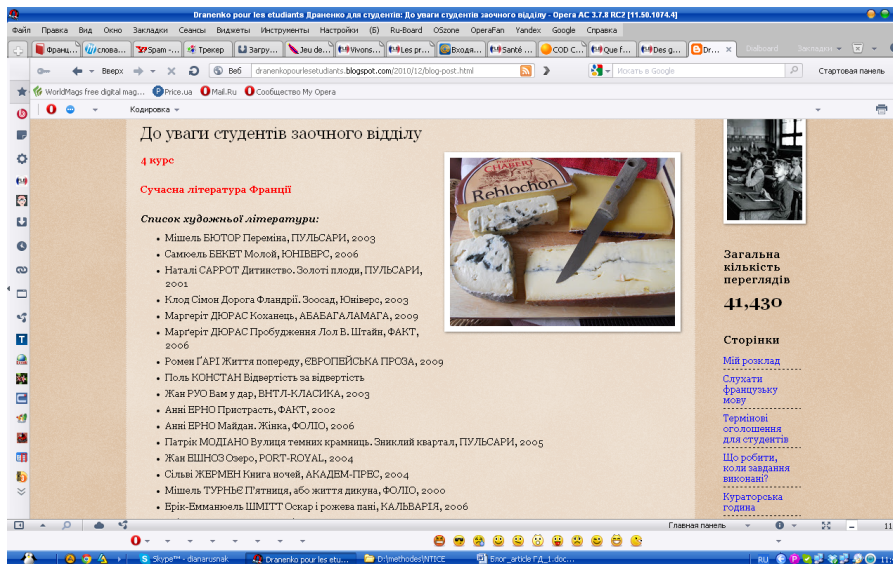

Рис. 3. Сторінка блогу для студентів заочної форми навчання

Управління блогом. Разом з тим, викладач володіє кількома механізмами відслідковування ефективності блогу (вони доступні за умови входу з паролем). Це передусім огляд рубрики **“Статистика”**, де зафіксовані джерела трафіку, аудиторія та частотність відвідування блогу. Викладач у змозі проаналізувати ключові слова, які використовують студенти у своєму пошуці. Рубрика **“Примітки”** якнайкраще демонструє інтерактивний елемент такої форми публікації матеріалів: студенти мають можливість залишити свій коментар на сторінці (без ідентифікації). Так само студент може висловити свою реакцію на зміст сторінки в формі тестового завдання, де запропоновані три відповіді. Цікавим педагогічним інструментом вивчення думки студентів є рубрика **“Опитування”**. Наприклад, відповіді на запитання **“В чому полягає складність аналізу художнього тексту?”** розподілись таким чином (в опитуванні взяли участь 50 респондентів):

- Ми не вміємо його робити – 7 %;
- Тексти часто є складними, ми не розуміємо їх зміст – 31 %;
- Вивчення та написання коментаря тексту забирає багато часу – 37 %;
- Аналіз тексту робити зовсім нескладно – 23 %.

Такі результати дозволяють зробити висновок, що основні труднощі пов’язані не з викладанням методики аналізу, а з якістю текстів, запропонованих до аналізу.

Отже, власний досвід використання веб-журналу доводить, що персональний блог викладача слугує інтерактивною платформою для реалізації методичних цілей навчання. Функціональність блогу дає змогу реалізувати такі загальнодидактичні принципи, як принцип наочності, доступності, систематичності та послідовності, принцип розвиваючого та виховуючого навчання. Інформаційно-навчальне середовище блогу забезпечує реалізацію методичних принципів комунікативності та домінувальної ролі вправ, дозволяє ефективно керувати самостійною роботою студентів у позааудиторний час. Завдяки дидактичним властивостям мультимедійності та інтерактивності інформаційний простір блогу уможливорює організацію роботи над удосконаленням іншомовної комунікативної компетенції у різних видах мовленнєвої діяльності, забезпечуючи при цьому кожному студенту індивідуальну траєкторію учіння. Вищевикладене дає змогу зробити висновок, що використання викладацького блогу створює сприятливі умови для оптимізації навчання французької мови студентів вищої школи.

Вважаємо, що визначені дидактичні властивості блогу можуть бути враховані у подальшій розробці методики формування у студентів мовних спеціальностей іншомовної комунікативної компетенції із використанням інформаційних технологій, зокрема для розробки методики дистанційного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Костікова І. І. Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов засобами інформаційно-комунікаційних технологій : дис. ... докт. пед. наук / І. І. Костікова. – Х., 2008. – 544 с.
2. Полат Е. С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина. – М.: Академия, 2007. – 368 с.
3. Стеценко Г. В. Технологія веб 2.0 як засіб використання освітніх веб-ресурсів майбутніми вчителями інформатики / Г. В. Стеценко. – Режим доступу до журналу : <http://galanet.at.ua/publ/1-1-0-27>
4. О'Рейли Т. Что такое Веб 2.0 // Компьютерра Online: электрон. журн./ Т. О'Рейли. – Электронный ресурс – Режим доступу до журналу : <http://www.computerra.ru/think/234100>
5. Титова С. В. Социальные сервисы в преподавании иностранных языков: перспективы использования / С. В. Титова. – Электронный ресурс. – Режим доступу до журналу : <http://titova.ffl.msu.ru/about.html>
6. Филатова А. В. Оптимизация преподавания иностранных языков посредством блог-технологий: для студентов языковых специальностей вузов : дис. ... канд. пед. наук 13.00.02 / Филатова Анна Владимировна. – М., 2009. – 197 с.
7. Maga H. Blogs : quelles applications pédagogiques ? / Haydée Maga – 18.07.2008. – [Ressource électronique] – accessible à : http://francparler-oif.org/FP/parcours/blogs_applications.htm
8. Orban A.-C. “Je blogue, tu blogues, nous bloguons” / A.-C. Orban. – Etude pour le CLEMI, janvier – mars 2005. – 23 p.
9. Olivier V. Le web pedagogique: petit manuel a l'usage du blogueur d'ibutant / Vincent Olivier. – P. : GMF, 2007. – 24 p.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

10. “*Dranenko pour les étudiants*” / д. філ. н. Драненко Галина Флорівна, доцент кафедри романської філології та перекладу ЧНУ імені Юрія Федьковича / режим доступу до блогу : <http://dranenkopourlesetudiants.blogspot.com/>